

Bartha György
AZ ÁRVASÁG ELSŐ HÁROM NAPJA

*„Kidolgozatlan eme költemény.
Ám az ember is kidolgozatlan.”
(Király László)*

Az öltöztető asszonyok kara szétnyílik mint egy balladában
engedjétek holt anyjához a kisededet
a fehér ágy körül fekete szoknyák karéja
engedjétek holt anyjához a kisededet
nem sír nem tudja még a veszteséget
engedjétek holt anyjához a kisededet

milyen ostobák ezek a felnőttek hogyne érteném meghalt anyám
már évek óta nem engem szeretett
a halált dajkálta karjaiban a küszöbön ülve
a halált dajkálta a halált édes testvéremet
nem tudja megérteni még a veszteséget
engedjétek holt anyjához a kisededet

úgy hancúroztunk akkor este mint még soha
a konyhán leborítottuk összetapodtuk a főzeléket
rámszóltak pszt meghalt anyád
nem tudja megérteni még a veszteséget

Másnap nem kellett iskolába menni

olyan fontos lettem egyszerre mindenkinek
ahogy jöttek feketében a siratóasszonyok becsülettel „betölteni a hivatásuk”
mindük számára én voltam a fájdalom-katalizátor

Aztán – harmadnapon – ahogy ballagtunk az őszi porban a koporsó után
és a templom kicsi teréről a Rózsa utcába
a temető felé befordult a menet

*Nyögve a koporsó megrendül megindul
Kivetődik a sír dobbanó partjára
Ropogva szakad föl fedelének zára...*

De csak a göröngyök zuhogása a deszkán...
csoda nem történik (én vágytam a csodát!) mit tudtam akkor hogy
csodák nincsenek...

Akkor már inkább a kísértet-édesanya az éjjel hazajáró lélek (aki fölött
majdan: „*megnyílnak a nehéz hantok*” és „*kilép a sírjából*” és a „*vak éj*”
leple alatt hazalátogat árváihoz „*az egyiket betakarja./másikat felfogja
karja./elringatja, elaltatja./harmadikat ápolgatja*”)¹ mint a valóságos de
mesei gonoszságú eljövendő mostoha
aki hideg vízzel locsolja le a gyermek kapálásban felhevült meztelen
hátát és miután az tüdőgyulladásban ágynak esik
skandallumot csap a drága gyógyszerek miatt és a beteget
nem ápolja Ilona néni titokban belopott gyenge zöldséglevesei tartják
életben a lábadozót...

Végül pedig a „csángó három árvák” látatlan ám annál eredményesebb
„ténykedése” akik „idő-vesszővel” vernek majd végig a temetőn²
úgyhogy

édesanyám sírhantja a nagyszüleimé a kétévesen elhunyt kistestvéremé
a Miklós bátyámé akinek a tüdejét 43-ban a Krímben zaporozsjei
vasszilánk szakította szét

A FÖLD SZÍNÉVEL LESZNEK EGYENLŐVÉ IDŐETTE FEJFÁ-
IKAT PEDIG A „JÓ SZOMSZÉDOK” TÜZELIK EL

Csoda nem történik csodák nincsenek csak a versben
(ezért számomra a vers azóta is a csodák hona maradt...)

1 Gyulai Pál: *Éji látogatás* (1866)

2 „Metek nektek három vesszőt,
S menjetek el anyátokhoz,
S verjétek meg a temető...” (A három árva. In *Moldvai csángó népdalok és
népballadák*. Szerk.: Faragó József és Jagamas János, Bukarest, 1954, Állami
Irodalmi és Művészeti Kiadó, 116.)

Valahogyan lezajlik a temetés és hazafele menet már azt ízlelem (mint tiltott cigarettát)
milyen lesz az életem a torz szabadságban édesanya nélkül
és a borongós őszi délutánban a fejem felett
árvaságom súlyos zászlói lobogtak.

(Hogy mennyire benne élünk a múltban kiviláglik abból
hogy az édesanyámnak tulajdonított eme „transzcendens cselekedetet”
nekem – örökösnek –
Vilma leány azóta sem bocsátotta meg
ezért kell ím az évtizedeken át magammal cipelt vérvádat „kiírni
magamból!”
a „történet folyománya” továbbá az is
hogy minden nőben aki kedves volt hozzám
én a jóságos szép mindörökké fiatal édesanyámat kerestem mindég
és minden nőtől aki elhagyott mint édesanyámtól „búcsúztam el”

Hát – mondom – ilyen egyszerűek a dolgok!

SZÜLŐFÖLD

kimondatlanságod szívemen hordtam
mióta lépdelttem a porban

mezítlábam nyoma a sárban:
ékirásjegy agyag-táblában

szülőföld felett a nyári égbolt
mint nagy meleg gyerektenyér volt

kincsre titokra ráborítva:
„maradj örökre háborítlan”

maradj örökre ismeretlen
példád követve azzá lettem

ráolvasással gyógyítottan
száz bajból-búból feljavultam

már vissza sem megyek tehozzád
az évek veszendő híred hozzák

a folyó: csillapult az árja
mély gübéit a füzek árnya

nem rejti: „sekély lett a mélység
és nem mély többé a sekélység”

az erdő visszavár susogva
Tövisek közt a szilfák lombja

mogyoróbokrok Telek-részen
nyár végén termést adni készek...

*

De már nem megyek: örökségem
őszi felhők a vándor égen.

Egyedüliségem mint a tenger
zúg-zeng itt benn és nem ereszt el.

*Köpeny (Giotto után) No 507., 2016 (részlet)
(70 x 50 cm, szén, préselt szén, papír)*